اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ط بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ط

(دا مضمون"نیکی کی دعوت" صفحه 358 تا 375 نه اخستے شوے دے.)

د نيکو بندګانو مرتبه

دعائے عطّار: يا رَبَّ الـمصطفٰی! خوک چې دا رساله "د نيکانو بندګانو مرتبه" اولولي يا ئې واوري هغه ته خپلو نيکو بندګانو سره د محبت ساتلو او د نيکانو د صُحبت اختيارولو توفيق ورکړې او بے حسابه ئې اوبخښې. اٰمِيْن بِجَاهِ خَاتَمِ النَّبِيّيْن صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

د درود شريف فضيلت

حضرت عارِف بِن عُبّاد رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه فرمائي چې حضرت ابو حسن شاذلي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه فرمائيلي دي چې زه په سفر کښې ووم. يوه شپه داسي ځائے ته اورسيدم چې هلته خوفناک سرِے خواره ځناور ډير زيات وو. ځناورو ما ته نقصان رارسوَل غوښتو. زه په يو اوچت ځئ کښيناستم او اومې وئيل: قَسَم په خُدائے! زه به په حضور صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم دُرُود شريف لوَلم ځکه چې د حضور صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمانِ عاليشان دے: "خوک چې په ما يو ځل دُرُود شريف وائي الله پاک په هغه لس ځله رحمت ليږي." چې الله پاک په ما باندې [د يو يو دُرُود په برکت لس] لس رحمتونه راليږي نو زما شپه به د الله پاک په رحمت کښې تيره شي. فرمائي چې ما هُم داسي اوکړل نو زه د شپې د هيځ نه هُم اُونه ويريدم [يعني يو ځناور هُم زما خوا له را نغے]

(افضل الصلوٰۃ عَلٰی سَیِّد السادات، ص۲۲)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب! ❁❁❁ صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

عمر **محمد فاروق عطاري** رحمۃ اللہ علیہ مباركو مزاراتو ته د حاضرئ سعادت حاصل شو. د غرمې وخت وو، اَلْحَمْدُلِلّٰه بالكل په وِيښه مونږ دوارو د **حاجي مُشتاق** عطاري رحمۃ اللہ علیہ د مزار نه د **ماسپښين د اذان** آواز صفا واوريدو، بيا هم لږ ساعت پس د **مُفتِئ دعوتِ اسلامي** رحمۃ اللہ علیہ په آواز كښې **اِقامت** واوريدو بيا د حاجي مُشتاق عطاري رحمۃ اللہ علیہ **د تكبيرِ تحريمه** او د نورو **تكبيراتِ** انتقالات [يعني په لمانځه كښې د ښكته پورته كيدو د تكبيرونو د] آوازونو نه مونږ په دې پوهه شو چې هغوئي په مزار شريف كښې اِمامَت كوي. د جَمعې نه پس هم د دُعا آواز هم صفا واوريدو او د دُعا د ختميدو نه پس مونږ د خوشبو چپه هم **محسوسه** كړه. ما په حيرانتيا د ګلزارِ طيبه (سرګودها) يو ذمه دار اسلامي ورور سره په موبائل فون رابطه اوكړه، او واقعه مې ورته بيان كړه. په دې باندې هغه ما ته مباركي راكړه او د دې ايمان تازه كوونكي **مَدَني سپرلي** په رڼا كښې ئې د **الله** تعالٰی د مقبولو بندګانو اوليائے كرام رحمهم اللہ السلام د تَصَرُّفاتو او اختياراتو او د **دعوتِ اسلامي** د بركتونو نه خبر كړم. اَلْحَمْدُلِلّٰه دا مې چې واوريدل نو زه ډير خوشحاله شوم، د **الله** تعالٰی كروړونه شكرونه دي چې **هغه** جلّ جلالہ په دې نازك دور كښې ما ته د **دعوتِ اسلامي** خوشبودار **مدني ماحول** عطا كړے دے. زه دُعا كووم چې **الله** تعالٰی دې ما د **دعوتِ اسلامي** په مدني كارونو كښې شپه او ورځ مصروف لري او د سُنَّتو ډك ژوند تيرولو او په ايمان او خير د خاتمے سعادت دې راكړي.

اٰمِين بِجَاهِ خَاتَمِ النَّبِيِّيْن صلّی اللہ علیہ واٰلہٖ وسلّم

دعوتِ اسلامی نے دنیا بھر میں دھوم مچائی ہے
سارے جہاں میں عشقِ محمد کی خوشبو پھیلائی ہے

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! ❁❁❁ صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

د ثابِت بُناني په مزار كښې لمونځ كول

خوږو او مُحترمو اسلامي ورونـو! د دې مَدَني سپرلي نه دا معلومه شوه چې په دعوتِ اسلامي والؤ باندې د پروردګار جلّ جلالہ او د مدني سرکار صلَّی اللہ علیہ واٰلہ وسلَّم بیحده او بیشمیره کرم دے. د اللہ تعالیٰ د نیکو بندګانو په مزار کښې لمُونځ کول هیڅ د حیرانتیا خبره نه ده. د اولیائے کرام رحمهم اللہ السلام نه داسې ثابِت دي، چنانچه تابعي بُزُرګ حضرت سَیِّدُنا ثابِت بُناني رحمۃ اللہ علیہ به دا دُعا غوښتله: "اے اللہ! که ته چا ته په قبر کښې د لمُونځ ادا کولو اِجازت ورکوے نو ما ته هم اجازت راکړې." د مرګ نه پس اولیدے شو چې هغوئي رحمۃ اللہ علیہ په خپل قبر کښې لمُونځ ادا کوي.

(حِلیَۃُ الاولیاء ج2 ص362 رقم 2568)

انبیاء علیهم الصلوٰۃ والسلام په قبرونو کښې لـمونځونه کوي

انبیائے کرام علیهم الصلوٰۃ والسلام هم ژوندي دي او په خپلو قبرونو کښې لمُونځونه ادا کوي، چنانچه د اللہ تعالیٰ خوږ محبوب صلَّی اللہ علیہ واٰلہ وسلَّم فرمائي: اَلْاَنْبِیَاءُ اَحْیَاءٌ فِیْ قُبُوْرِھِمْ یُصَلُّوْن یعني انبیاء په خپلو قبرونو کښې ژوندي دي او لمُونځ کوي. (ابو یعلی ج3 ص216 حدیث 3412) حضرت سَیِّدُنا شیخ عبدُ الوهاب شَعراني رحمۃ اللہ علیہ فرمائي: سرکارِ مدینه صلَّی اللہ علیہ واٰلہ وسلَّم په خپل قبرِ انور کښې ژوندي دے او د اذان او اِقامت سره لمُونځ ادا کوي، هم دغسې نور انبیائے کرام علیهم الصلوٰۃ والسلام هم لمُونځ ادا کوي. (کَشْفُ الغُمَّۃ عَنْ جَمِیعِ الْاُمَّۃ، الجزءُ الثانی ص63)

چلو اچّھا ہوا کام آ گئی دیوانگی اپنی | وَ گرنہ ہم زمانے بھر کو سمجھانے کہاں جاتے
نہ جلتی شمعِ محفل میں تو پروانے کہاں جاتے | نہ ہوتا در نبی کا تو یہ دیوانے کہاں جاتے

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! ✿✿✿ صَلَّی اللہُ عَلٰی مُحَمَّد

روضهٔ انور نه د اذان او اِقامت آواز

په سَنِ 63 هجري کښې واقعهٔ حُرَّه پېښه شوه چې په هغې کښې ظالِمانو یزیدیانو په مَدِینهٔ

مُنَوَّره حَمله اوکړه، **700** صحابهٔ کرام رِضْوَانُ اللهِ تَعَالٰی عَلَیْهِمْ اَجْمَعِیْن او نور د عامو مسلمانانو سره د لسو زرو نه زيات حضرات شهيدان کړے شُو، **د مدينے اوسيدونکي** سخت لوټ کړے شُو، په زرګاؤ باکره (يعني بے واده) جينکو سره مَعَاذَ الله "زياتے" اوکړے شو. د **مَسْجِدُالنَّبَوِيِّ الشَّرِيف** علٰی صاحِبِهَا الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام په ستَنو پورې اَسونه اوتړلے شو، د درې ورځو پورې په جُمات شريف کښې خلق د لـمانځه نه محرومه کړے شو. په دې موقع صرف مشهور تابعي بُزُرګ حضرت سَيِّدُنا **سَعِيد بن مُسَيَّب** رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه خپل ځان ديوانه جوړ کړو او هلته حاضر اوسيدو، يزيديانو د ديوانه ګڼـلو په وجه هغوئي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه شهيد نه کړو. هغوئي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه فرمائي: دَ **حُرَّه** په ورځو کښې د خلقو بيرته راتلو پورې ما هَمِيشه د نَبِيِّ اَکرَم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د قبرِ مُبارَك نه د اذان او اِقامت آواز اَوريدلو. (دَلَائِلُ النُّبُوَّةِ لِاَبِيْ نُعيم ج2 ص567 وغيره)

اعلٰی حضرت اِمامِ اهلِ سُنّت، مُجَدِّدِ دِين ومِلَّت مولانا شاه اِمام **احمد رضا خان** رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه په حَدائقِ بخشش شريف کښې عرض کوي:

تو زِندہ ہے وَاللہ تُو زِندہ ہے وَاللہ
مرے چشمِ عالم سے چُھپ جانے والے!

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! ❁❁❁ صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

د مُومِن د فِراست نه اويَريږئ

اِمامُ الطَّائِفَه حضرت سَيِّدُنا شيخ ابو القاسِم جُنيد بَغدادي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه فرمائي: (زما پير و مُرشِد) حضرت سَيِّدُنا شيخ سَرِي سَقَطي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه به ما ته فرمائيل چې خلقو ته وعظ و نصيحت کوه خو ما خپل ځان د دې اهل نه ګڼـلو په دې وجه مې هِمَّت نه شو کولے. يو ځل د جُمعے په شپه جنابِ رِسالَت مآب صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم په خوب کښې په ما کرم اوکړو او اوئې فرمائيل: "**خلقو ته نصيحت کوه**" زه راپاڅيدم او د سحر د انتظار کولو نه بغير د (خپل روشن ضمير پير) حضرت سَيِّدُنا

شيخ سَرِي سَقَطي رحمۃ اللہ علیہ په خدمت کښې حاضر شوم. (زما د عرض کولو نه **مخکښې**) هغوئي (د غيبو خبر راکړو او) اوئي فرمائيل: "تر څو چې درته **سرکارِ نامدار**، د مدينے تاجدار صلّی اللہ علیہ والہٖ وسلّم پخپله اُو نه فرمائيل نو تا زما په خبره يقين نه کولو." حضرت سَيِّدُنا شيخ جُنيد بَغدادي رحمۃ اللہ علیہ هم د هغه سحر نه په **جامِع مسجِد** کښې بيان شروع کړو: په خلقو کښې دا خبره ډيره زر خوره شوه چې د نن نه **جُنيد بَغدادي** رحمۃ اللہ علیہ بيان فرمائيل شروع کړي دي. يوه ورځ يو ځلمے په اجتماع کښې پاڅيدو او تپوس ئې وکړو. اے **شيخ!** د حضورِ اقدس صلّی اللہ علیہ والہٖ وسلّم د دې **ارشاد مبارك**: اِتَّقُوْا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَاِنَّهٗ يَنْظُرُ بِنُوْرِ الله يعني د مُومِن د فِراست نه اوېرېږه ځکه چې هغه د الله تعالیٰ په نور ليدل کوي. (ترمذی ج5 ص88 حدیث3138) څه مطلب دے؟ د هغه سوال ئې چې واوريدو نو د لږ ساعت د پاره حضرت سَيِّدُنا شيخ جُنيد بَغدادي رحمۃ اللہ علیہ سر ښکته کړو بيا ئې چې سر مبارك راپورته کړو نو (د غيبو خبر ئې ورکړو او) ارشاد ئې اُوفرمائيلو: اے ځلميه! ته نصراني (يعني عيسائي) ئې او اوس ستا د مسلمانيدو وخت راغلے دے، ايمان راوړه، هغه ځلمے واقعي عيسائي وو، اَلْحَمْدُلِلّٰه دا ګرامت ئې چې اوليدو نو هم په هغه ساعت مسلمان شو.

(روض الریاحین ص157)

د الله پاک دې په هغوئي رحمت وي او د هغوئي په برکت دې زمونږه بے حسابه بخښنه وشي.

اٰمِيْن بِجَاهِ خَاتَمِ النَّبِيّٖن صلّی اللہ علیہ والہٖ وسلّم

نگاہِ ولی میں وہ تاثیر دیکھی بدلتی ہزاروں کی تقدیر دیکھی

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! ❁❁❁ صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

الله خپلو اولياؤ ته د غيبو علم ورکوي

خوږو او مُحترمو اسلامي وروڼو! د دې حکايت نه د مُبَلِّغ مقام معلوم شو. سُبْحٰنَ الله! سَيِّدُنا شيخ جُنيد بَغدادي رحمۃ اللہ علیہ د عاجزئ په طور خپل ځان د بيان کولو اَهَل نه ګڼلو، حالانکه

د **اللّٰه**تعالٰیپه فضل وکرم سره هغوئي رحمۃُاللّٰہِ علیہزبردست عالِم وو، په هغوئي رحمۃُاللّٰہِ علیہباندي ډير لوئے کرم دااوشو چي په خوب کښي ئې رسولِ اَکرَم، نُورِ مُجَسَّم، شاهِ آدم و بني آدم صلَّی اللّٰہ علیہ واٰلہٖ وسلَّمتشريف راوړو او د بيان کولو حڪم ئې ورته اُوفرمائيلو. د دې حکايت نه دا هم معلومه شوه چي زمونږه **مَکّي مَدَني مُصطفٰی** صلَّی اللّٰہ علیہ واٰلہٖ وسلَّم د **اللّٰه** تعالٰی په عطا [يعني د **اللّٰه** تعالٰی په ورکړه] د غيبو عِلم لري، خوږ پيغمبر صلَّی اللّٰہ علیہ واٰلہٖ وسلَّم ته معلومه وه چي جُنَيد بَغدادي ته د هغوئي پير و مُرشِد د بيان کولو وائي او بيا هم هغوئي په بيان کولو کښي شرم محسوسوي، لِهٰذا خوږ آقاصلَّی اللّٰہ علیہ واٰلہٖ وسلَّم پخپله د هغوئي په خوب کښي تشريف راوړلو او د بيان کولو حڪم ئې ورکړو. او دا هم معلومه شوه چي د **خوږ مصطفٰی** صلَّی اللّٰہ علیہ واٰلہٖ وسلَّم په بَرَکت اوليائے کرامو ته‌هم د غيبو علمِ وي ځکه خو حضرت سَيِّدُنا **سَرِي سَقَطي** رحمۃُاللّٰہِ علیہد خپل خاص مُريد د خوب نه خبر شو. بله دا چي حضرت سَيِّدُنا شيخ **جُنيد بَغدادي** رحمۃُاللّٰہِ علیہ هم نصراني يعني عيسائي کس په خپل مُومِنانه فِراست اُوپيژندو او په حيرانوونڪي انداز کښي ئې هغه ته د **غيبو** د خبر ورکولو سره **د نيکۍ دعوت** ورکړو او هغه د ګرامت نه ډك د نيکۍ د دعوت په بَرَکت سمدستي د اِسلام د اَمن په لمَن کښي راغے.

د فِراست تعريف

په حديث مُبارك کښي د ''فِراست'' ذکر دے د دې په معنٰی هم ځان پوهه کړئ. د **فِراست** معنٰی دا ده چي: اللّٰه تعالٰی د خپلو اولياؤ په زړونو کښي هغه څيز اچوي چي د هغي په وجه هغوئي ته د بعضو خلقو د حالاتو علم کيږي. (اَلنِّهايَة ج3 ص383) سرکارِ اعلٰی حضرت رحمۃُاللّٰہِ علیہد خپل خوږ خوږ آقا مَکي مَدَني مصطفٰی صلَّی اللّٰہ علیہ واٰلہٖ وسلَّم د **عِلمِ غيب** شريف نه ډك د بے مثاله نظر د اوچت والي د بيانولو د پاره څه ښکُلے شعر جوړ کړے دے:

سرِ عرش پر ہے تری گزر، دلِ فرش پر ہے تری نظر
ملکوت وملک میں کوئی شے نہیں وہ جو تجھ پہ عیاں نہیں

شرحِ کلامِ رضا: يا رسولَ اللّٰه صلَّی اللّٰہ علیہ واٰلہٖ وسلَّم! د عرش د پاسه او په فرش يعني زمکه کښي

دننه هر یو شیز تاسو صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ته ښکاره دے. په دُنيا جهان کښې داسې يو شيز نشته چې هغه تاسو صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ته ښکاره نه دے.

زما د دوست خوب

خوږو او مُحترمو اسلامي ورونـو! زما مَکّي مَدَني آقا د غيبو نه خبر دے. راځئ په دې باره کښې د **دعوتِ اسلامي** د جوړيدو نه **مخکښې** اوريدونکے يو ايمان تازه کوونکے خوب واورئ: چنانچه يو اسلامي ورور چې سګِ مدينه عُفِيَ عَنۡهُ ته څه وئيلي وو د هغې خلاصه ده: **اَلۡحَمۡدُلِلّٰه** ما ته په خوب کښې د جنابِ رِسالَت مآب صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د دِيدار کولو سعادَت نصيب شو، ما د عرض کولو هِمَّت اوکړو چې: **يا رسولَ الله** صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم! آيا تاسو ته **عِلمِ غيب** شته؟ ارشاد ئې اُوفرمائيلو: آو. د دې نه پس سرکارِ نامدار صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د يو آيت قرآني تلاوت اوکړو، د سرکارِ مدينه صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د شونډو مُبارَکو نه تلاوت، د هغوئي صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ښکُلے آواز او د حروفو د ادا کولو حُسنِ اُسلوب (يعني د حروفو د خپلو **مخارجو** سره په ښائسته انداز کښې ادا کول) مرحبا! داسې ښکُلے او خوږ آواز او قِراءَت ما کله هم نه وو اوريدلے، آيتِ مبارکه خو زما نه هير شوے دے، خو دومره را ته ياد دي چې د هغې په آخِره کښې لفظ ضَنِيۡن وو، په دې ما (يعني سګِ مدينه عُفِيَ عَنۡهُ) هغه ته د سيپاره 30 **سُوۡرَۃُ التَّکۡوِیۡر** آيت نمبر 24 واوروو: وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِيْنٍ ﴿۲۴﴾ نو هغه اسلامي ورور اُووئيل: آو آو هم دا آيتِ کريمه وو. سګِ مدينه عُفِيَ عَنۡهُ هغه ته د آيتِ کريمه تَرجَمه واوروَله او عرض ئې ورته اوکړو چې يقيناً سرکارِ دوعالَم صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ته د **الله** په رحمت و عِنايَت **عِلمِ غيب** شته دے.

خوږو او مُحترمو اسلامي ورونـو! د دې **حکايت** نه دې څوک په دې وسوسه کښې نه اخته کيږي چې اُوګورئ! اوس د خوبونو نه **عِلمِ غيب** ثابتوي حالانکه د غيرِ نبي ليدلے خوب خو حُجَّت (يعني دليل) هم نه وي. سګِ مدينه عُفِيَ عَنۡهُ د دې خبرې اِقرار کوي چې واقعي هره مسئله په خوبونو نه حل کيږي، خو دلته د خوب نه نه بلکه په خوب کښې په ورکړے شوي جواب کښې موجود د بيان شوي قرآني آيت نه د **عِلمِ غيب** ثبوت پيش کيږي او هغه آيتِ

کریمه واقعي د عِلمِ غیبِ مُصطفٰی صَلَّی اللّٰہ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم دلیل دے. لِهٰذا ذکر کړے شوے آیت د ترجَمے سره اُوګورئ:

وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ﴿۲۴﴾
(پ30 اَلتَّکویر24)

مفهوم ترجمۂ کنزُ الإیمان: او دا نبي په غیبو ښودلو باندې بخیل نه دے.

د دې آیتِ مبارَکه نه معلومه شوه چې مَکِّي مَدَني مُصطفٰی صَلَّی اللّٰہ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د **غیبو** خبر ورکوي او ښکاره خبره ده چې ښائي به ئې هم هغه کس، چا ته چې عِلم وي. نو بیشکه او بے شُبه د **رَبُّ الْعٰلَمِین** جَلَّ جَلَالُہٗ په عطا **رَحۡمَةٌ لِّلۡعٰلَمِین** صَلَّی اللّٰہ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د **عِلمِ غیب** د دولت نه مالا مال دے. په بارګاهِ رِسالت کښې عاشقِ ماهِ رِسالَت اعلٰی حضرت عرض کوي:

اور کوئی غیب کیا تم سے نہاں ہو بھلا
جب نہ خدا ہی چھپا تم پہ کروڑوں دُرُود (حدائقِ بخشش شریف)

شرحِ کلامِ رضا: **یا رسولَ الله** صَلَّی اللّٰہ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم! ستاسو د لوئے شان به څه وایو! د مِعراج په شپه بالکل د بیدارئ په حالَت کښې تاسو د خپل سر مبارَك په سترګو د خپل پروردګار عَزَّوَجَلَّ دیدار اوکړو، نو دغسې چې **الله** تعالیٰ غیبُ الغیب [یعني د ټولو نه زیات غیب] دے هغه هم د هغه جَلَّ جَلَالُہٗ په فضل و کرم په تاسو ظاهر او ښکاره شو نو اوس بل کوم یو غیب ستاسو نه څنګه پټ پاتي کیدے شي.

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! ❁❁❁ صَلَّى اللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّد

په یو ټوکر کښې د اُحُد زَلزله ختمه شوه

په **بُخاری شریف** کښې دي: د **حضرت** سَیِّدُنا اَنَس رَضِیَ اللّٰہُ عَنۡہُ نه روایت دے چې **سرکارِ مَدینۂ مُنَوَّره، سردارِ مَکّۂ مُکَرَّمه** صَلَّی اللّٰہ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم او **حضرت** سَیِّدُنا ابو بکر صِدِّیق او **حضرت** سَیِّدُنا عُمر فاروقِ اعظم او **حضرت** سَیِّدُنا عُثمانِ غَنی رَضِیَ اللّٰہُ عَنۡہُمۡ اَجۡمَعِین د **اُحُد** غر ته تشریف یوړلو نو

هغه (د خوشحالئ نه) په خوزيدو شو. خوږ آقا صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم هغه [يعني اُحد غر] په ټوکر اووهلو او اوئې فرمائيل: اُثْبُتْ اُحُدُ فَاِنَّمَا عَلَيْكَ نَبِيٌّ وَّ صِدِّيْقٌ وَّ شَهِيْدَانِ. [اے] اُحده! اودريږه ځکه چې په تا د پاسه يو نبي،يو صِدِّيق او دوه شهيدان دي. (صحيحُ البُخارِی ج2 ص524 حديث 3675)

ایک ٹھوکر میں اُحد کا زَلزلہ جاتا رہا
رکھتی ہیں کتنا وقار اللہُ اکبر ایڑیاں (حدائقِ بخشش شریف)

د ذِکر شوي حديث نه عِلمِ غيب ثابتيږي

خوږو او مُحترمو اسلامي ورونـو! د "بُخاري شريف" د ذِكر شوي حديث نه اَظْهَرُ مِنَ الشَّمْسِ وَاَبْيَنُ مِنَ الْاَمْسِ (يعني د نمر نه زيات روښانه او د تيرې شوې ورځې نه زيات قابِلِ يقين) دي چې زمونږ خوږ خوږ آقا مَکِّـی مَدَنـی مُصطفٰی صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ته د الله په عطا سره **عِلمِ غيب** شته دے، ځکه خو آقا صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د اُحُد غر ته ارشاد اُوفرمائيلو: چې په تا د پاسه يو "**نبي**" يو صِدِّيق او **دوه شهيدان** دي. د چا په باره کښې د هغه په ژوند دا وئيل چې دا **شهيد** دے، که دا د **غيب** خبر نه دے نو نور څه دي. د دې حديثِ پاك لاندې مشهور مُفَسِّر حَكِيمُ الْأُمَّت حضرت مُفتي احمد يار خان رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه په مِراٰة جلد 8 صفحه 408 نه 409 کښې فرمائي: معلومه شوه چې د **الله** (تعالیٰ) مقبول بندګان ټول مخلوق (يعني وَنو، کاڼـو، درياېونو او غرونو ټولو) ته محبوب (ګران) دي، د هغوئي په تشريف راوړو ټول **خوشحالي** کوي، کاڼـي او غرونه هم هغوئي پيژني. نور فرمائي: دا هم معلومه شوه چې حُضُور (صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) دټولو د اَنجام (يعني ښې يا بَدې خاتمے) نه خبر دے ځکه خو ئې اُوفرمائيل چې: په دې کښې به دوه صحابه **شهيدان** کيږي. (مِراٰۃ ج8 ص408)

رب کی عطا سے سب کچھ جانے دیکھے بَعید و قریب
غیب کی خبریں دینے والا اللہ کا وہ حبیب

اللّٰه اللّٰه ، اللّٰه هُو ، لا اِلٰه اِلّا هُو

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! ❁❁❁ صَلَّی اللّٰهُ عَلٰی مُحَمَّد

دَ غیب تعریف

مشهور مُفَسّر حَکِیمُ الاُمَّت حضرت مُفتي احمد یار خان رَحۡمَةُ اللهِ عَلَیۡه په "تَفسِیرِ نَعِیمی" کښې فرمائي: د غیب (لفظي) مَعنٰی ده غائب یعني پټ څیز. په اِصطِلاح (یعني مخصوص مرادي معنٰی) کښې غیب هغه څیز ته وائي کوم چې د ظاهري باطني حواسو (یعني محسوس کوونکو قوتونو) او عقل نه پټ وي یعني چې نه هغه د سترګې، پوزې او غوږ وغیره په ذریعه معلومیدے شي او نه د سوچ او فکر کولو په ذریعه په عقل کښې راتلے شي. (تفسیرِ نَعیمي ج1 ص121) مَثَلاً جَنَّت زمونږ د پاره اوس غیب دے ځکه چې هغه مونږ په حواسو (یعني سترګه، پوزه، غوږ وغیره) هډو معلومولې نه شو.غیب هغه دے چې زمونږ نه پټ وي او مونږ په خپل حواسِ خمسه یعني د لیدلو، اوریدلو، بوئي کولو، څکلو او لاس لګولو هغه معلوم نه کړې شو او نه ئې عقل په سوچ او فکر کولو معلومولے شي.

(مُلَخَّص از تفسیرِ بیضاوی ج1 ص116 وغیره)

د عِلمِ غیب مُتَعَلِّق دَ اَکابِرینِ اُمَّت اقوال

دَ انبیائے کرام عَلَیۡهِمُ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام په فیضان [یعني بَرَکتونو] اولیاء کرام رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام ته هم عِلمِ غیب عطا کیږي. چنانچه په دې باره کښې د اَکابِرینِ اُمَّت اقوال اُوګورئ: حضرت عَلّامه علي قاري رَحۡمَةُ اللهِ عَلَیۡه فرمائي: زمونږ عقیده ده چې بنده د درجو په ترقئ روحاني صِفَت ته رسي هغه وَخت هغه ته عِلمِ غیب حاصلیږي. (مِرقاۃُ المَفاتیح ج1 ص128) په یو بل مقام کښې لیکي: "د ایمان د نور د قوّت په زیاتیدو بنده د څیزونو د حقیقت نه خبریږي او په هغه باندې نه صرف غیب بلکه د غیبو غیب هم روښانه شي." (ایضاً119)

امام ابنِ حجر رَحْمَةُاللہِعَلَیْہ فرمائي: ”اولياؤ ته د کومې واقعې يا واقعاتو عِلمِ غيب حاصليږي دا بالکل صحيح دي، په دوئي کښې د ډېرو حضراتو نه داسې ظاهر شوي او مشهور شوي دي.“ (اَلإِعلام بِقواطِعِ الإسلام ص359)

د سلسلۂ عاليه نقشبنديه امام حضرت سَيِّدُنا **عزيزان** رَحْمَةُاللہِعَلَیْہ به فرمائيل: د اولياؤ د دې ډَلې په نظر کښې زمکه د دسترخوان په شان ده. (نَفحاتُ الانس ص387) **يعني** څنګه چې په دَسترخوان [پروت] هر څيز ښکاري دغه شان د زمکې هر څيز دوئي ته ښکاري. حضرت خواجه **بَهاؤُ الحَقِّ وَالدِّين** نقشبندي رَحْمَةُ اللہِ عَلَیْہ [د حضرت سَيِّدُنا عزيزان رَحْمَةُ اللہِ عَلَیْہ] دا قول نقل کوي اَو فرمائي: ”مونږ وايو چې (زمکه د دوئي د پاره) دَ نُوک د پاسنۍ ډډې په شان ده او يو څيز هم د دوئي د نظر نه غائب نه دے.“ (ايضاًص387، 388)

مشهور مُفَسِّر حَکِيمُ الاُمَّت حضرت مُفتي احمد يار خان رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه په تَفسيرِ نَعيمي جلد 4 صفحه 371 کښې د تفسيرِ ”روحُ المَعاني“ په حواله ليکـي: ”بعضې اَهْلِ کَشْف اولياءُ الله هم په غيبو خبرداره کيږي خو د نبي په واسِطه، بغير د واسِطې نه نه.“ (روح المَعانی ج4 ص475)

زمونږ **غوثِ اعظم** رَحْمَةُاللہِعَلَیْہ په قصيدۂ غوثيه کښې فرمائي:

نَظَرْتُ اِلٰی بِلادِاللهِ جَمْعًا
کَخَرْدَلَةٍ عَلٰی حُکْمِ التِّصَالِیْ

(ترجمه: ما د **الله** ټول ښارونه داسې اوليدل لکه د وري يو څو داني چې را يو ځائے شوي وي)

حضرت سَيِّدُنا شيخ عبدُالحق مُحَدِّث دِهلوي رَحْمَةُاللہِعَلَیْہ په ”اَخبارُالاَخيار“ صفحه 15 کښې د غوثُ الاعظم رَحْمَةُاللہِعَلَیْہ دا ارشاد نقل کړے دے چې: **”که شريعت زما خُله نه وے بنده کړې** نو ما به تاسو ته خبر درکړے وے چې تاسو په کور کښې څه خوړلي دي او څه مو ساتلي دي، زه

ستاسو د ښکاره او پټ نه خبر یم ځکه چې تاسو زما په نظر کښې د داسې شیشې په شان ئې چې د هغې نه اخوا دیخوا ښکاري." حضرت مَولانا روم رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه په **مَثنوي شَریف** کښې فرمائي:

لوحِ محفوظ اَست پیشِ اولیاء　　　اَز چہ محفوظ اَست محفوظ اَز خطا

(یعني لوحِ محفوظ د اولیاءُ الله مخې ته وي چې هغه د هرې خطا نه محفوظ وي)

شاه عَبدُ العزیز مُحَدِّث دِهلوي رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه په **تفسیرِ عزیزي** کښې د "**سُوۡرَۃُالۡجِنّ**" په تفسیر کښې لیکي: "د لوحِ محفوظ خبر لرل او د هغې لیك لیدل د بعضې **اولیاءُ الله** نه بطَریقِ تَواتُر [یعني په تَسَلسُل] سره منقول دي."

نوټ: د امیرِ اهلِ سُنّت دَامَتۡ بَرَكَاتُهُمُ الۡعَالِيَه د کتاب "نیکی کی دعوت" مضمون دلته ختم شو.

د الله والؤ صِفات

حضرت عَلّامه مولانا مُفتي نعیمُ الدّین مُراد آبادي رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه د ولیانو د صفاتو په بیان کښې ارشاد فرمائي: **وَلِیُّ الله** هغه دے څوک چې د فرائضو د ادائیګۍ په ذریعه د **الله** پاک قُرب حاصل کړي او د **الله** تعالیٰ په فرمانبردارۍ کښې مشغول اوسي او د هغه زړه د **الله** تعالیٰ د نُورِ جلال په معرفت کښې مستغرق (یعني ډوب) وي، چې کله ګوري د قدرتِ اِلٰهی دلائلو ته ګوري او چې کله اوري نو د **الله** تعالیٰ آیتونه اوري او چې کله خبره کوي نو د خپل رب ثناء بیانوي او چې کله حرکت کوي نو د **الله** تعالیٰ په فرمانبردارۍ کښې حرکت کوي او چې کله کوشش کوي نو په هُم هغه کار کښې کوشش کوي کوم چې **الله** پاک ته د نزدې کیدلو ذریعه وي، د **الله** پاک په ذِکر نه ستړے کیږي او د زړه په سترګو د خدائے نه سِوا غیر ته نه ګوري. دا صفات د اولیاء دي، بنده چې کله دې حال ته اورسي نو **الله** پاک د هغه ولي و ناصر او مُعِین و مددګار وي. (خزائن العرفان، پ:11، سورهٔ یونس، تحت الآیة 62)